

РОЛЬ ЗООПАРКІВ УКРАЇНИ У ЗБЕРЕЖЕННІ ПОПУЛЯЦІЙ ДИКИХ ТВАРИН РЕГІОНАЛЬНИХ ФАУН

**А.В. Жупаненко, науковий співробітник
КУ «Одеський зоопарк»**

Проаналізовано найважливіші аспекти діяльності зоологічних парків у розрізі збереження популяцій диких тварин регіональних фаун, враховуючи досвід КУ «Одеський зоопарк». Особливу увагу приділено проведенню науково-просвітницької роботи.

Природоохоронна територія, зоологічний парк, розведення тварин, реінтродукція тварин, науково-просвітницька робота.

У сучасних умовах індустріалізації та розвитку агропромислового комплексу все більше територій зазнають господарського впливу, що несе руйнівний характер для популяцій диких тварин регіональних фаун.

Створення заповідних територій покликане на збереження та відтворення екомережі регіонів. Згідно з Законом України «Про природно-заповідний фонд України» виділяють одинадцять категорій (різновидів) заповідних територій, до яких належать і зоологічні парки [1]. У цілому, кожна категорія створюється з метою охорони природи, біорізноманіття та збереження краси українських земель для майбутніх поколінь. У той же час, кожна категорія має свої особливості.

Поняття зоологічного парку в своїх роботах розглядають Дж. Р. Уокер, М.П. Мальська, Н.В. Антонюк, Н.М. Ганич, М.Б. Біржаков, А.Ю. Александрова. Здебільшого, увага вчених прикута до тварин, їх розведення, реінтродукції, в той час як туристичне та просвітницьке призначення залишаються без належної уваги.

Метою роботи був аналіз найважливіших аспектів діяльності зоологічних парків у розрізі збереження популяцій диких тварин регіональних фаун, враховуючи досвід КУ «Одеський зоопарк».

Матеріал і методика досліджень. Як матеріал дослідження вибрано накопичений матеріал і досвід роботи зоологічних парків України і Одеського парку зокрема. Проводився аналіз існуючих матеріалів та досвіду роботи для збереження популяцій диких тварин, узагальнення інформації та робились висновки щодо ролі заповідних територій зоологічних парків України.

Результати досліджень. Аналіз досвіду організації роботи зоологічних парків свідчить про те, що природа та тваринний світ завжди є об'єктами зацікавленості відвідувачів та мають велике культурно-виховне, наукове, пізнавальне та туристсько-рекреаційне значення.

Нині в Україні налічується вісімнадцять великих зоологічних парків та понад 20 мінізоопарків [2]. Слід зауважити, що з них в Україні статус об'єктів загальнодержавного значення надано лише семи зоопаркам (Київський,

Миколаївський, Менський, Одеський, Рівненський, Харківський та Черкаський) [3], у той час, як у Чехії їх понад 20, Німеччині – 56, Великобританії – 153.

Розглянемо особливості зоологічних парків на прикладі КУ «Одеський зоологічний парк загальнодержавного значення».

В 1992 році Одеський зоопарк отримав статус заповідної території і увійшов до складу природно-заповідного фонду України, обравши шлях наукової спеціалізації : «Рідкісні та зникаючі тварини півдня України».

Видами діяльності зоопарку є [4]:

- формування та утримання колекції тварин,
- реінтродукція тварин у природне середовище;
- проведення науково-дослідних робіт ;
- проведення навчально-виховної роботи;
- здійснення різноманітних форм культурного обслуговування,
- створення умов для відпочинку та дозвілля населення при збереженні сприятливих умов утримання тварин.

Для збереження тварин регіональних фаун робота в зоопарку проводиться за трьома напрямками: розведення тварин, реінтродукція та науково-просвітницька робота.

Розведення тварин у неволі має своє наукове підґрунтя та здійснюється з дотриманням усіх необхідних вимог, орієнтуючись на вітчизняний та світовий досвід. Результатом такого розведення стає реінтродукція тварин у природне середовище, що дозволяє поповнити природні колонії тварин, характерні для фауни Одеського регіону.

Варто зазначити, що дуже важливе значення для збереження тварин регіональної фауни має проведення науково-просвітницької роботи серед населення, особливо серед молоді. Працівники зоологічного парку постійно проводять лекції для всіх бажаючих про тварин, особливою частиною яких є показ цих тварин та надання можливості потримати їх у руках, звичайно, під пильним наглядом працівників. Лише у такий спосіб, на думку спеціалістів, можна наблизити молодь до природи та навчити дбайливо та бережливо ставитися до кожного живого створіння. Відвідувачі, які прослухали курс лекцій, при зустрічі з дикою твариною на природі ведуть себе обережно, проходять повз неї, не чіпаючи її.

Висновки

Роль зоологічних парків у збереженні популяцій диких тварин є значною. Вона не тільки орієнтована на розведення та утримання тварин у неволі, але й на освіту населення. Лише освічена людина – озброєна знаннями, а значить – природа буде збереженою у первозданному вигляді.

Список літератури

1. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» № 2457-XII від 16.06.1992 р. // Відомості Верховної Ради України – 1992. – № 34. – С. 502–549.
2. Перелік зоопарків України на офіційному сайті Київського зоопарку [Електронний ресурс]. –Режим доступу: [<http://zoo.kiev.ua/ua/links/zoos/ukraina>].
3. Постанова Ради міністрів Української РСР «Про класифікацію і мережу територій та об'єктів природно-заповідного фонду Української РСР» №311 від 22

липня 1983 року зі змінами, яка чинна відповідно до Постанови Верховної Ради України «Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР» № 1545 – XII від 12 вересня 1991 року.

4. Офіційний сайт Одеського зоопарку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [<http://www.zoo.od.ua/index.php/o-nas/zoopark>].

Проанализированы важнейшие аспекты деятельности зоологических парков в разрезе сохранения популяций диких животных региональных фаун, учитывая опыт КУ «Одесский зоопарк». Особое внимание уделено научно-просветительской работе.

Природоохранная территория, зоологический парк, разведение животных, реинтродукция животных, научно-просветительская работа.

In the article the most essential angles of the activity of zoological parks are analyzed in a sphere of conservation of wild animals of regional fauna. An experience of Odessa Zoo is used. Special attention is given to scientific- educational work.

Protected territory, zoological park, breeding of animals, reintroduction of animals, scientific-educational work.

УДК 619:576.8.093

ПОРІВНЯЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ МІКРОФЛОРИ ҐРУНТІВ БІЛЯ КАЛУСЬКИХ КАЛІЙНИХ КАР'ЄРІВ ТА РАЇВСЬКОГО ПАРКУ

***О.Я. Захарів, доктор сільськогосподарських наук, професор
В.Л. Носко, старший викладач
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»***

Досліджено чутливість ґрунтових мікроорганізмів до хімічного забруднення та обґрунтовано можливість їх використання як індикаторів стану якості ґрунту. Дано еколого-токсикологічну оцінку впливу відходів калійного комбінату на ґрунт та зроблено відповідні висновки.

Мікрофлора ґрунтів, калійні кар'єри, індикатори стану ґрунту.

Ґрунт відіграє одну з провідних ролей у виробництві сільськогосподарської продукції. Непомірне забруднення хімічними сполуками призводить не тільки до зниження продуктивності ґрунту, але й до його забруднення. Для оцінки критеріїв стану природного середовища нами була вибрана реакція мікробної популяції ґрунту [1].

Ґрунтові мікроорганізми достатньо чутливі до хімічного забруднення і тому цілком можуть бути об'єктивними індикаторами стану якості ґрунту. Техногенне забруднення негативно впливає на такі показники ґрунту, як загальна кількість мікроорганізмів і ферментативна активність, що є ключовими показниками родючості ґрунту [2, 3].